

"MENNESKEJAKTEN ER BEGYNT".

Den overskriften stod over en leder i Aftenposten for 25. september i år, og mange lesere gned seg i øynene over dens nyhet. De fleste borgere i dette land har nå i fire år hatt inntrykk av at menneskejakten har vært i gang med all den iver gestapo og deres norske geliker har kunnet prestere. Og i hele år har de samme borgere hatt inntrykk av at storjakten har vært i gang for alvor, at tusener på tusener av ungdom jages på skogene, at firmaer og bedrifter finkjemmes etter funksjonærer og arbeidere slik at praktisk talt intet norsk hjem er uberørt av den pågående menneskejakten i Norge.

Hva er det så som har trykket den skjelvende lederskribler i Aftenposten setningen i pennen. Jo, finske krigsforbrytere forlanges straffet. Og straffen er rykket de hjemlige forrederne nærmere. En krypende angst over at dømmens dag nærmer seg har åpnet øynene på den penneknekt som har latt seg låne til lakeiarbeid. Jakten på forrederne og på dem som svikter sitt land er blitt en overhengende realitet, de jagede kan hver dag som helst bli jegere, og også presselakeiene begynner å ryste i buksene.

Tyskernes behandling av norsk presse under krigen har vært en dundrende dumhet. Presselederen i Reichskommissariatet, Moser, har hovedansvaret. Ingen tror lenger på norske aviser, hverken deres nyheter eller deres kommentarer. Selv ikke de menige nazister, de søker heller opplysning i Deutsche Zeitung enn i norske aviser og tillegger opplysningene her mere tiltro enn dem i norske aviser. Og den ynkelige og i ordets rette forstand ubehøvlede sløydlærer, pressesjef Bøggerud, har gjort det lille han kan for å skubbe pressen utfor avgrunnen.

Alle presselakeiene, disse moderne etterfølgere av Pietro Aretino, de leiende penneknekter vil få en alvorlig regning å gjøre opp med det norske samfunn. Det er derfor naturlig at de får kuldegysninger nedover ryggen, at de ryster både i penn og bukser, "menneskejakten er begynt". Et ikke ukjent moderne drama har visjonært karakterisert denne angstpsykose:

"det knaker i knokene

"det braker i brøkene

"det oser av hosene"

og professoren i pressevitenskap dr. Eivind Møhle har etter hva det sies allerede smurt haser til Sverige.

U K E O V E R S I K T.

Ukens store begivenhet er den nye amerikanske offensiv i Aachen-avsnittet med støtretning

NØ, mot Geilenkirchen. Det later til at det her foreligger et raskt skifte av tyngdepunkt, idet tyskerne ved å sende forsterkninger til Arnheim-Nijmegen-fronten svekket seg i det særligere avsnitt, noe l. arme lynsnart forsto å utnytte. Det ser også ut som om amerikanernes nye offensiv er atskillig grundigere forberedt og har langt større tyngde enn det støt som ble satt inn i Aachen-avsnittet for noen uker siden, bl.a. har den hatt en overveldende støtte av artilleri og luftstridskrefter, hvis bombardement bokstavelig talt har valset vei for infanteri- og panserstyrkene. Noen walk-over vil framgittet mot Köln - Düsseldorf - Ruhr imidlertid ikke bli; tyskerne er klar over at de her kjemper med ryggen mot veggen og vil sikkert kaste inn sine reserver til siste mann. Kampene er også ytterst forbitrede og blodige.

En ny forskyvning av de tyske reserver - som er utilstrekkelige for hele vestfrontens behov - vil imidlertid skape nye blottelser, som sikkert igjen vil bli utnyttet til nye allierte framstøt, enten det nå blir på den nordlige sektor eller lenger sør, og til slutt kommer et punkt da tyskerne ikke lenger vil kunne hindre et gjennombrudd. Hvor lang tid det vil ta, er det ennå ikke mulig å forutsi, det avhenger av så mange ukjente og vanskelig beregnelige faktorer.

I det nordlige avsnitt har l. kanadiske og 2. engelske arme hatt framgang under operasjonene som tar sikte på å rense Scheldemunningen og utvide "korridoren" fram til Nijmegen. Kanadierne har bl.a. vunnet atskillig terreng ved Antwerpen og engelskmedhene har foruten å utvide "korridoren" i bredden kunnet sette seg i besiddelse av et godt stykke av veien fra Nijmegen til Arnheim. Det kan tyde på at planene om en omfattende operasjon i disse strøk ikke er oppgitt, mens det later til at tyskerne har måttet oppgi sine planer om en motoffensiv av større dimensjoner. Også på Moselle-Belfort-fronten har de allierte framgang, men operasjonene her er ennå nokså lokalt begrenset.

I Estland fortsetter russerne sin opprensning og har bl.a. tatt Dagø, som har stor marinestrategisk betydning og vil sette russerne i stand til bedre å beherske farvannene utenfor Rigabukta, om tyskerne skulle forsøke å evakuere sjøveien. Det kan snart bli aktuelt for dem, for den konsentriske offensiv mot Riga øker i styrke og har brakt russerne inn i de ytre forsvarsverker.

På østfrontens nordavsnitt forøvrig er det stille, og med dyp sorg har verden mottatt meldingen om at reisingen i Varsjva er slått ned,

etter 9 ukers forbitre kamper mellom de dirlig utstyrte, men tapre polske patrioter og de overlegne tyske styrker. I Karpaterpassene sker det russiske trykk mot Slovakia og Karpat-Ukraine, og det samme er tilfellet i Ungarn, hvor Szeged, Mako, Arad og Grosswardein er blant brennpunktene.

Jugoslavia står russerne, som har rykket fram gjennom Banatet, 60 km N for Beograd, og har delvis fått kontakt med Titos styrker som står bare 30 km fra byen på sin kant. Hvis ringen lukker seg om byen, vil det også si at det blir lagt en sperring over de tyske Hellas-styrkers viktigste retreatvei nordover.

I Italia har dårlig vær i det siste hemmet de allierte, men de har tross dette og tross heftig tysk motstand likevel kunnet rykke noe videre fram.

Luftkrigen i vest synes å være på vei mot et nytt klimaks, med voldsomme angrep av store styrker tunge bombefly mot Siegfriedlinjen, dens forsyningsentrer og tysk krigsindustri. Ikke sjelden blir 2-3.000 fly satt inn samtidig, og da målene nå praktisk talt er begrenset til tyske områder (samtidig som bagene er skutt fram) blir resultatet en voldsom intensivering av angrepene, sammenliknet med forholdene for invasjonen og befrielsen av Frankrike, Belgia og Balkan. Det vil sikkert også vise seg at de alliertes luftvåpen kommer til å spille en avgjørende rolle for de forestående operasjoner til lands.

Jeg har hørt at ved den første krigsretten i det befridde Belgia som ble holdt lørdag i Palais de Justice i Brussel ble to belgiske samarbeidsmenn som hadde kjørt lastebil for tyskerne under krigen, dømt til 20 års straffarbeid. En som hadde vært tyskerne behjelpelig med vakthold over en bro, fikk 15 år.

Dette skulle de visst tenkte jeg mens jeg sto på brygge og betraktet lastebilene i tyskerarrend med norsk mannskap. Men, tenkte jeg, mens lastebilene kjørte forbi - kanskje vi her hjemme må sette ned straffen til tre måneder - og straffe på skift - så rettferdigheten får tid til å skje fyldest.

P a t r i o t e n

N Y H E T E N E T O R S D A G . .

Balkan. Et kommunike fra det allierte hovedkvarter i Middelhavet melder: Allierte stridskrefter fra Adria-avsnittet er gått i land på det greske fastland, samt noen av de greske øyer og en ny landgangsaksjon er også foretatt i Albania. Landingen i Grekenland fant sted fra fly og sjøveien. Natt til i går rykket de allierte inn i Patras på det nordlige Peloponnes, og hele Peloponnes er nå ryddet for tyskere. Korrespondenter fra Italia melder at blant landgangsstyrkene er det britiske infanterisaldater og avdelinger fra RAF. De allierte styrker fikk en begeistret mottagelse av den greske befolkning, og greske fri-

skarer yter de allierte verdifull hjelp. Spitfires landet flere dager i forveien, fikk i stand en landingsplass og traff forberedelse til å ta i mot større styrker. Det meldes at Korfu er isolert fra sin forsyningshavn. Fem tyske divisjoner på det greske fastland står i fare for å bli isolert; de angripes nå foruten fra S også fra N av russerne og Titos styrker. Allierte fly og sjøstridskrefter tilfører tyskerne store tap under evakueringsforsøk i Egeerhavet. Under landgangen på Kreta fikk de allierte styrker hjelp av New Zealandske tropper som ble etterlatt der for tre år siden.

Østfronten. Den røde arme kjemper i utkanten av Beograd og det ventes at byen vil falle med det første. Russiske og jugoslaviske styrker ved Negtin er i ferd med å avskjære tyskernes retreatveier fra Hellas og Jugoslavia. De 25 tyske divisjoner som er innsluttet i Jugoslavia vil aldri se Tyskland igjen, sier jugoslaverne, og samtidig avskjæres tyskernes retreatvei fra den gresk-romanske kampsone.

Vestfronten. Den 2. britiske armé i Nederland har innledet et nytt angrep S for Arnhem, og har rykket fram nesten 2 km, så de nå står ca. 3 km fra broen over Lek, S for Arnhem. Britiske styrker som rykker mot NV befinner seg ved Elde S for Arnhem-broen. Den 1. amerikanske armé som rykker fram NO for Aachen utvider stadig sin kile i Siegfriedlinjen til tross for voldsom tysk motstand. Amerikanerne har slått tilbake flere motangrep og rykker sikkert og jevnt fram over. Onsdag ble det meldt at de befant seg ved Ubach, rett S for Geilenkirchen. Den kanadiske armé som angriper N for Antwerpen har god framgang. Frontlinjen ligger nå 11 km N for Antwerpen, og byen er utenfor rekkevidde av de tyske kanoner. Andre allierte tropper nærmer seg Tillyburg. Bruddet i demningen på Walcheren, som ble forårsaket av allierte bombefly tirsdag er nå utvidet ennu mer av tidevannet, og hele øya står nå under vann.

Flyangrep. Onsdag morgen ble ubåter og ubåtskur i Bergen angrepet av over 200 bombefly ledsaget av jagere. Foruten fulltreffere på ubåter og ubåtskurene, ble et større skip på havnen truffet og det ble iakttatt eksplosjon i et oljelager. Bombeflyene møtte ingen tysk motstand. 1.000 tunge amerikanske bombefly har angrepet jernbanetog i Nederland og Vest-Tyskland. Jernbantomter i Köln, mål i Wilhelmshafen og andre mål ble angrepet av store styrker allierte fly.

Italia. Tropper fra 5. armé har god framgang i Po-dalen. I Adriaterhavsavsnittet er San Donato ryddet for fiender.

Finland. Ifølge meldinger fra Stockholm har 200 av de tyskere som er igjen i Tornåd, overgitt seg. Tyskerne holder nå noen isolerte bygninger i byen. Heftige kamper raser rundt Kemi.

Norge. Det foregår store potetforsendelser på Jæderbanen til Stavanger. Der lastes potetene rett ombord i skipene. Bestemmelsessted Tyskland.